

O posvojnosti na jednom mjestu

(Lana Hudeček: *Izricanje posvojnosti u hrvatskome jeziku do polovice 19. stoljeća*, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb, 2006.)

U Biblioteci *Prinosi hrvatskomu jezikoslovlju* IHJJ izišla je kao osma u nizu knjiga Lane Hudeček *Izricanje posvojnosti u hrvatskome jeziku do polovice 19. stoljeća*, nastala na temelju autoričine disertacije obranjene u veljači 2003. godine na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, a čiji je tekst dopunjen i proširen. Sadržaj knjige, zasnovan na sintaktičkim istraživanjima, strukturno je podijeljen na jedanaest poglavlja koja se, kako je obradba zahtijevala, dalje granaju na potpoglavlja.

U uvodnom poglavlju autorica objašnjava temu, svrhu i metode rada. Postavljanje polovice 19. stoljeća kao gornje granice razdoblja u kojem se promatra izricanje posvojnosti obrazlaže namjerom da se istraži “kako su se posvojni odnosi izricali u doba uspostavljanja standarda, u samim njegovim početcima, dakle upravo u onome razdoblju koje iznimno zanimljivim čini činjenica da se u njemu standard oblikuje i nastaje” (str. 1), napominjući da se time nikako ne dovodi u pitanje općeprihvaćena teza o

trostoljetnome postojanju hrvatskoga standardnog jezika.

U razradbi teme svoju je pozornost autorica usmjerila na ove probleme: izricanje posvojnoga odnosa besprijedložnim genitivom, izricanje posvojnoga odnosa s prijedlogom *od*, izricanje pripadanja 3. licu s pomoću genitiva ličnih zamjenica za 3. lice, uporaba zamjenice *svoj* umjesto posvojnih zamjenica za 3. lice i za izricanje pripadanja subjektu, uporaba posvojnih relativa *koji* i *čiji*. Njihova obradba čini glavni dio knjige, a zajednička im je crta preuzimanje stranih elemenata i konstrukcija kojima se izriču posvojni odnosi u sustav hrvatskoga književnog jezika. Drugim riječima, nastoje se prikazati posvojne konstrukcije koje su u naš jezik unesene gramatičkim prevođenjem stranih (uglavnom latinskih i talijanskih) izvornika i njihova sudbina u počecima standardizacije. U posebnom se poglavlju također daje pregled ostalih načina izricanja posvojnosti u danome razdoblju.

Hrvatskim književnim jezikom u ovoj se knjizi naziva jezik hrvatske pismenosti, jezik knjiga u najširem smislu, odnosno pisani jezik predstandardnoga razdoblja koji kao nadsustav uključuje *hrvatski čakavski književni jezik*, *hrvatski kajkavski književni jezik*, *hrvatski štokavski književni jezik* te hibridne jezike, njihova preklapanja (npr. jezik ozaljskoga kruga, jezik

hrvatskih protestanata).¹⁰ U proučavanju svih problema u obzir se uzimaju i potvrde iz hrvatskostarolsavenskoga književnog jezika.

Promatrane činjenice autorica prati na dijakronijskoj i na sinkronijskoj razini. Dijakronijski je pristup temeljni. Budući da je hrvatski književni jezik u tom dugom razdoblju doživljavao različite mijene, navedeni se problemi nastoje sagledati i u sinkronijskom presjeku dijakronijske okomice, i to s obzirom na različitost hrvatskih književnih jezika, različitost funkcionalnih stilova te razlikovanje izvornih i prijevodnih tekstova.

Tako zamišljen rad zahtijevao je pregledavanje i izučavanje pomno odabrana korpusa. Stoga autorica svoje istraživanje provodi na reprezentativnim tekstovima za svako od proučavanih razdoblja, izvornim i prijevodnim, postojećim konkordancijama, jezikoslovnim priručnicima te na monografskoj građi drugih obrađivača. Njihov se popis nalazi u poglavlju 8. *Građa i izvori*.

Knjiga Lane Hudeček iscrpna je analiza izricanja posvojnoga odnosa u hrvatskome jeziku, praćena kroz dugo vremensko razdoblje i argumentirana pisanim potvdama. Ona je nezabilazna bibliografska jedinica svima koji će se zanimati za posvojne konstrukcije u hrvatskome jeziku jer pruža sveobuhvatnu i zaokruženu infor-

maciju o tom sintaktičkom segmentu od predstandardnoga razdoblja do vremena uspostavljanja standardizacije hrvatskoga jezika. U pregledavanju i uspoređivanju građe i izvora uloženi su velik trud, a autoričina kritičnost i znanstvena utemeljenost donesenih zaključaka čine ovu knjigu veoma vrijednim prinosom hrvatskomu jezikoslovlju.

Marijana Horvat

¹⁰ O tome v. poglavlje 2. 1. *Književni jezik, standardni jezik, funkcionalni stilovi*.